

TIRANT LO BLANC

Molts són ja els que han sentit parlar del Tirant lo Blanc però pocs són encara els que l'han llegit. Una edició en català actual il·lustrada per Xavier Mariscal posarà a l'abast dels lectors d'EL TEMPS tota l'aventura i l'erotisme de l'obra magna de Joanot Martorell.

A partir del dia de Sant Jordi, EL TEMPS regalarà una edició en fascicles de l'obra més important i emblemàtica de la literatura catalana: *Tirant lo Blanc*. Aquesta edició —que s'afegeix a les que ja han aparegut amb motiu del cinquè centenari de la novel·la— té l'atractiu d'haver estat il·lustrada per Xavier Mariscal i dissenyada per Enric Satué, a més d'incloure una sèrie de material gràfic del segle XV seleccionat pels historiadors Ferran Benito i Josep Lluís Galdón. Es tracta d'una versió actualitzada, és a dir, escrita amb el català que ara es parla en lloc del que es parlava fa cinc segles. L'adaptació ha anat a càrrec dels professors de la Universitat de València Rosa Giner i Joan E. Pellicer. El resultat: "Tot el *Tirant*, sense l'entrebanc de la llengua del segle XV".

Els fascicles que apareixeran en EL TEMPS són l'edició oficial del *Tirant* de l'Ajuntament de Gandia i compten amb el patrocini de la UNESCO i del Consell d'Europa, i també amb el suport de diverses institucions dels Països Catalans. A més de la novel·la pròpiament dita, aquesta edició popular comprendrà també una versió en còmic del *Tirant* un seguit de jocs i concursos. Els últims fascicles versaran sobre diferents aspectes històrics, socials i culturals de l'època del *Tirant*. Per fer-los, s'ha demanat la col·laboració d'artistes de la talla d'Andreu Alfaro, Albert Ràfols Casamada o Joan Josep Tharrats.

MARISCAL: DEL COBI AL "TIRANT"

Potser el fet més innovador d'aquest *Tirant* és que el disseny hi té un paper protagonista. Efectivament, la presència de Xavier Mariscal i d'Enric Satué ja fa preveure que l'edició no serà només una lectura amena, sinó que a la vegada entrarà pels ulls de manera engrescadora. En aquest cas, mirar el *Tirant* serà tan

agradable com llegir-lo. No en va s'ha pensat en dos dissenyadors de pes per crear la imatge visual dels fascicles. I cal dir que tots dos s'hi han abocat amb ganes, a treballar en aquest projecte.

"És una experiència llamenera", ha dit Enric Satué de la seva participació en el nou *Tirant*. Pel que fa a Xavier Mariscal, pare de la mascota olímpica dels Jocs del 92, ha hagut de retrocedir en els anys per il·lustrar una obra publicada el 1490, quan encara faltaven més de quatre segles per a la celebració dels primers Jocs Olímpics de l'època moderna.

"A priori, agermanar tècniques d'avui amb una obra de fa cinc-cents anys em sembla molt positiu", ha afirmat el president de l'Institut d'Estudis Catalans, Emili Giralt, en ser consultat sobre quina opinió li mereix la publicació del que ja s'ha batejat com a "*Tirant de disseny*". Intel·lectuals i escriptors de tots els Països Catalans s'han mostrat molt favorables a l'edició popular del *Tirant*, i pròva d'això és que molts d'ells s'han avingut a participar en els actes de presentació que es porten a terme a més d'un centenar de municipis catalans.

EL 'QUIXOT' CATALÀ

"Estem segurs que, amb aquest esforç, aconseguirem la difusió i la popularització de la nostra obra més universal, comparable, pel seu valor literari, mític i simbòlic, al que representen *El Quixot*, *La Divina Comèdia* o *Os Lusíades* per a les seves respectives literatures". Amb aquestes paraules, la Comissió Tirant lo Blanc dona la benvinguda a la versió actualitzada que regalarà EL TEMPS. I és que un objectiu del "*Tirant mariscalia*" és aconseguir que els catalans se sentin identificats amb l'obra de Joanot Martorell, de la mateixa manera com els espanyols recorren al *Qui-xot* de Cervantes a l'hora d'establir el referent central de la seva literatura.

Albert Hauf, catedràtic de la Universitat de València i catedràtic emèrit de la Universitat de Gal·les (que ha assessorat Rosa Giner i Joan Pellicer a l'hora d'adaptar la novel·la), escriu: "És ben hora que comencem a assumir la nostra pròpia cultura en la nostra pròpia llengua, i a descobrir que les flors literàries del nostre jardí són comparables i fins i tot a vegades superiors en flaire i bellesa a les dels jardins veïnats, i per això -és el cas del *Tirant*- els castellans, anglesos, alemanys, francesos, italians, romanesos, suecs i fins i tot els xinesos vénen a cer-

car-les i se les emporten a casa seua en pulcres traduccions".

ELOGIS QUE FAN HISTÒRIA

De fet, la qualitat literària del *Tirant* ha estat reconeguda per plomes tan prestigioses com Miguel de Cervantes, Dámaso Alonso, Mario Vargas Llosa o Martí de Riquer, entre molts altres. El pare del *Qui-xot* va escriure: "Dígoos verdad, señor compadre, que, por su estilo, es éste el mejor libro del mundo; aquí comen los caballeros, y duermen y mueren en sus camas, y hacen testamento antes de su muerte, con estas cosas de que todos los demás libros deste género carecen".

Per la seva part, el poeta, filòleg i crític literari Dámaso Alonso va dir: "Però jo no sé per què aquest Joanot Martorell no el veig llunyà, en el més profund de l'obscuritat medieval. El veig

molt pròxim, contemporani: un contemporani. Té aquest gest cansat, desil·lusionat, només incansable en la sensualitat, trist i a la vegada burleta, de l'europeu dels nostres dies".

Vargas Llosa va fer una crida a la lectura del *Tirant* amb les següents paraules: "*Tirant lo Blanc*, és aquí, en la seva injusta tomba de l'oblit, esperant que entrin per fi els lectors al seu món de vida bullent i prodigiosament conservada". Justament això pretén l'edició popular d'EL TEMPS: rescatar la novel·la de Martorell de la tomba de l'oblit i animar els lectors a capbussar-se en l'apassionant món del Tirant.

LA UNIÓ FA LA FORÇA

La Comissió Tirant lo Blanc, que promou aquesta edició en fascicles, està integrada per Ramon Lapiedra, rector de la Universitat de València i president del Consorci Universitari; Josep Vidal Beneyto, director general d'Ensenyament i Cultura del Consell d'Europa; Andreu Alfaro, de la Fundació Josep Renau de València; Manuel Rodríguez, president del Patronat del Misteri d'Elx; Eliseu Climent, secretari de la Fundació Ausiàs March de València; Nadal Batle, rector de la Universitat de les Illes Balears i secretari del Consorci Universitari; Josep Maria Llompарт, president de la Federació d'Entitats Culturals Lluç; Josep Pierra, director de la campanya Any del Tirant de l'Ajuntament de Gandia; Emili Giralt, president de l'Institut d'Estudis Catalans; Jordi Sarsanedas, degà de la Institució de les Lletres Catalanes; Josep Maria Castellet, de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana; Aina Moll, coordinadora de la campanya Interinstitucional de Normalització Lingüística de les Illes Balears; Isidor Cònsul, coordinador general de l'Any del Tirant de la Generalitat de Catalunya; Ignacio de Prada y Bengoa, de la Comissió Interministerial de Cooperació amb la UNESCO; Fèlix Martí, director del Centre UNESCO de Catalunya; Francesc Rodríguez, delegat del govern andorrà; Leopold Rodés, president de la Fundació Museu d'Art Contemporani i Martina Not, directora del Centre de Documentació i Animació de la Cultura Catalana de l'Ajuntament de Perpinyà.

Si és cert que la unió fa la força, el *Tirant* d'EL TEMPS naix amb força suficient per desviar l'interès de milers de lectors cap a la que s'ha considerat la primera novel·la europea moderna.

Qui és qui al 'Tirant'**XAVIER MARISCAL**

Artista polifacètic i dissenyador, va nèixer a València el 9 de febrer del 1950. La seva trajectòria professional s'ha passejat pel còmic, la il·lustració, la pintura, els estampats, el disseny de mobles... Però la fama definitiva li va arribar l'any 1988, amb l'elecció del Cobi com a mascota olímpica dels Jocs de Barcelona'92.

ENRIC SATUÉ

Dissenyador gràfic, l'any 1988 va rebre el Premi Nacional de Disseny. Entre les seves feines més recents hi ha un dels quatre cartells oficials del Jocs Olímpics de Barcelona'92, la campanya per a la millora del paisatge urbà de l'Ajuntament de Barcelona, la imatge corporativa de la Universitat Pompeu Fabra (que ha obtingut el premi Laus d'Or), la de les publicacions de la Generalitat valenciana i la imatge corporativa de l'Institut Valencià de la Joventut.

ROSA GINER I JOAN PELLICER

Llicenciats en filologia catalana per la Universitat de València i en llengua i en literatura espanyola per la mateixa Universitat. Joan B. Pellicer és professor del departament de Filologia Catalana de la Universitat de València i Rosa Giner és professora del departament de Filologia Catalana de l'Escola de Magisteri de València. Tots dos són autors de diversos estudis lingüístics i Joan Pellicer és també traductor i ha realitzat estudis sobre la narrativa del segle XVIII.

FERRAN BENITO I JOSEP LLUÍS GALDON

Ferran Benito és doctor i professor titular del departament d'Història de l'Art de la Facultat d'Història i Geografia de la Universitat de València, especialista en l'art del renaixement i del barroc. Josep Lluís Galdon ha estat deixeble del professor Benito i col·laborador seu en determinades tasques, com ara el treball sobre Ribalta per al catàleg de l'exposició de Nova York. És expert en la història de l'art valencià, sobretot del barroc i renaixement.

Excalibur a Constantinoble

La campanya publicitària tindrà per lema "L'erotisme no té preu".

Per obra i gràcia de la publicitat, un actor ros molt semblant al futbolista Bernd Schuster s'ha transformat en el cavaller Tirant lo Blanc, en una mena de tràiler que pretén resumir en trenta segons l'edició de la novel·la en fascicles. L'anunci publicitari recrea la Bretanya del *Tirant* a partir d'una imatge propera al film *Excalibur*. Paratge nòrdic i boirós, amb bosc i muntanyes, amb pantans que fumejen... Espases que brillen i dames amb escots generosos acaben de configurar una minipel·lícula que intentarà transmetre als telespectadors les dosis exactes d'emoció i d'intriga perquè es desideixin a col·leccionar els fascicles de la revista EL TEMPS.

La campanya publicitària d'aquesta edició del *Tirant* ha anat a càrrec de l'agència Bassat, Ogilvy & Mather. Concretament, han treballat en el tema Carles Graell, director creatiu d'art, i Xavier Garcia, director creatiu. Tots dos han intentat "fer publicitat del Tirant com a personatge, més que no tot el contingut del llibre", i han insistit especialment a demostrar que el *Tirant* no és una obra

caduca, sinó que té una trama d'allò més vigent encara avui.

TIRANT COM A ACTIVITAT LÚDICA

Lluís Bassat –president de l'empresa Bassat, Ogilvy & Mather– opina que "s'ha de desmitificar el fet que llegir un llibre escrit fa cinc-cents anys sigui una tasca de quatre lletraferits especialitzats". Segons ell, "el Tirant és un llibre entretingut, fins i tot divertit, i això és el que hem de comunicar". Lluís Bassat afirma que tota la campanya publicitària va encaminada a generar una il·lusió per llegir el nou *Tirant* mariscalia. "No volem presentar el *Tirant* com un acte de reivindicació cultural, nosaltres presentarem el *Tirant* com una activitat lúdica. D'aquesta manera, a més de fer publicitat, també col·laborem en el redreçament de la nostra cultura".

La campanya publicitària actuarà en diversos fronts: premsa, ràdio, televisió, tanques... "L'erotisme no té preu" i "L'aventura no té preu" són els dos lemes a l'entorn dels quals giraran tots els anuncis. Erotisme i aventura, perquè són dos elements molt presents a l'obra de Mar-

torell que resulten d'allò més atractius. Sense preu, perquè els fascicles seran un obsequi de la revista EL TEMPS.

VALORS QUE NO ES VENEN

En el mateix sentit, els pendons que aniran a quioscos i llibreries portaran la inscripció: "L'amistat, la lleialtat, l'amor i l'aventura aquí no es venen". Un cop més, es fa esment dels valors dels cavallers del segle XV i es remarca la idea que aquests valors es regalaran, setmana rere setmana, conjuntament amb aquest setmanari.

La publicitat sobre paper juga amb l'element medievalitzant, com a recordatori dels cinc-cents anys que té el llibre. Les lletres del lema són esquinçades. El text està escrit amb una tipografia que evoca els manuscrits de fa cinc segles. La il·lustració és una recreació d'una miniatura medieval. Tot plegat, vol ser una invitació a cavalcar a través del temps (i d'EL TEMPS) fins a l'època del *Tirant*, per mitjà dels fascicles dissenyats per Satué i dibuixats per Mariscal.

UN TRAILER PER ANAR FENT BOCA

Pel que fa a l'espot televisiu, sens dubte el més espectacular, Carles Graell i Xavier Garcia han optat per introduir l'ambient i els personatges de la novel·la com si es tractés d'una pel·lícula d'aventures de la qual s'avancen unes quantes escenes. És a dir, s'ha fet com si s'hagués rodat un llarg metratge sobre el *Tirant* i tan sols se n'oferissin, per anar fent boca, les imatges més explicatives, explosives, misterioses o insinuants. "És com si haguéssim fet una pel·lícula d'aquestes d'aventura medieval, resumida en un tràiler", diuen.

Molts dels valors del *Tirant* tenen, ara més que mai, plena vigència. Només així s'explica l'èxit de les pel·lícules d'aventures i de fantasia o la profusió dels jocs de papers, per exemple. És per això que els creatius publicitaris, aprofitant que els valors del *Tirant* són valors de tots els temps, han batejat el mateix *Tirant lo Blanc* com "l'heroi de tots els Temps". Evidentment, la frase fa una clara al·lusió al fet que *Tirant* és també

l'heroi de tots els exemplars de la revista EL TEMPS.

El *Tirant* de l'anunci porta una armadura molt brillant, i destaca molt en totes les imatges encara que estigui envoltat d'una multitud de gent en plena batalla medieval. L'espot publicitari es va rodar a la localitat asturiana de Llanes, on es va traslladar un equip de rodatge integrat per mig centenar de persones. Es va elegir aquest escenari per ser un paisatge caracteritzat pels forts contrastos naturals.

ALIEN, EXCALIBUR I SUPERMAN

El director de fotografia és Ray Evans, que va participar en el rodatge de pel·lícules com *Alien* o *Superman*. L'equip d'Evans va realitzar un film d'aventures històric dins del món del cinema, *Excalibur*. Les mateixes armadures utilitzades durant el rodatge d'*Excalibur* han servit ara per a l'anunci del *Tirant lo Blanc*. Un anunci que bé es podria titular "Excalibur a Constantinoble".

Historietes animades

La versió en còmic destacarà les pinzellades humorístiques de l'obra.

Els més petits hauran d'esperar un temps per llegir la novel·la de Martorell, però en canvi tindran l'oportunitat de fer ja els primers passos en el món tirantià gràcies a la versió en còmic que també es regalarà en fascicles. L'ha dibuixada Sento Llobell a partir d'un guió de l'escriptor Jaume Fuster. "Aviso al lector jove, a qui va dirigida aquesta obra, que volem resoldre el projecte d'una manera que ha de ser indubtablement contemporània, basant-nos en la valentia i l'atreviment". Amb aquestes paraules, Sento Llobell descriu la seva tasca com a creador de les vinyetes de l'adaptació en còmic del *Tirant lo Blanc*, que s'aplegarà en quatre àlbums.

Per al dibuixant, aquesta ha estat una feina agradable, "primer que res perquè el llibre és molt suggerent, fantàstic i ple de pinzellades d'humor". Pinzellades

d'humor que provocaran el somriure, i fins i tot la rialla, de bona part dels lectors. I és que, entre adaptacions com se n'han fet, el clàssic per excel·lència de la literatura catalana bé es mereixia una versió en còmic divertida i desimbolta apta per a totes les edats.

VIATGE INVENTAT AL PASSAT

Els còmics del *Tirant* pretenen fugir del gènere historicista al peu de la lletra. "Més que esperar l'admiració per la capacitat de recopilar documentació, m'interessa suggerir la desimboltura en aquest viatge inventat al passat", diu Llobell.

Sigui com sigui, el fet és que els menuts podran viatjar a l'època medieval de la mà de les historietes animades del *Tirant*. I ben segur que també els ganàpies agrairan aquest còmic cavalleresc, tant o més que els marrecs de la casa.

A la recerca de l'enigma perdut

Màrius Serra i Jaume Fuster.

ARXIU

Els jocs del *Tirant* demanaran la participació activa dels lectors.

Perquè ningú quedi fora de joc, cada setmana EL TEMPS posarà en joc els jocs del *Tirant*. Uns jocs preparats per l'enigmista Màrius Serra i per l'escriptor Jaume Fuster, que també ha fet el guió de la versió en còmic. Tots els lectors podran, si ho volen, jugar amb el *Tirant*. Perquè, certament, les diferents històries setmanals requereixen la participació dels lectors en qualitat de protagonistes.

Tot jugant, els participants viatjaran de la Gandia del cavaller Joanot Martorell a l'ombrívola Bretanya natal de Tirant lo Blanc, passant pel Londres de les justes cavalleresques, les illes de la Mediterrània, la Constantinoble de l'amor de la Carmesina...

Ara bé, fer aquest viatge no serà bufar i fer ampolles. Durant el camí, caldrà resoldre uns quants enigmes que permetran avançar en la descoberta final de la veritat del *Tirant*. Enigmes lògics, culturals, lingüístics, geogràfics i fins i tot gastronòmics.

Això sí, els que hagin superat tots els obstacles podran guanyar importants premis. A més és clar, de guardons immaterials com el coneixement i l'amistat del cavaller Tirant o el plaer de compartir l'aventura amb els altres lectors.

JAUME FUSTER

Escriptor, va nèixer a Barcelona el 1945. És autor de les novel·les *De mica en mica s'omple la pica*, *Tarda*, *ses-*

sió contínua, *3'45*, *La corona valenciana*, *Sota el signe de Sagitari*, i dels reculls de contes/enigma. *Les claus de vidre* i *Vida de gos*. Actualment col·labora a l'espai *L'enigma* del programa de TV3 *Tres pics i repicó*.

MÀRIUS SERRA

Escriptor i enigmista. Autor del llibre de contes *Línia* i de la novel·la *L'home del sac* i traductor dels guions radiofònics dels germans Marx. Creador de la revista *...Més* i col·laborador del setmanari EL TEMPS i d'altres mitjans de comunicació, on fa els mots encructats i altres jocs lingüístics.

Eva Piquer